

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z biologii w klasie piątej szkoły podstawowej na podstawie *Programu nauczania biologii dla klas 5-8 szkoły podstawowej* – „Puls życia” Anny Zdziennickiej.

Śródroczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie okresowego podsumowania osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć biologii.
Roczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie podsumowania osiągnięć edukacyjnych z zajęć biologii w danym roku szkolnym.

Poziom wymagań				
Dział I: Biologia- nauka o życiu				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz	uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz	uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz	uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz
Uczeń: - wskazuje biologię jako naukę o organizmach - wymienia czynności życiowe organizmów - podaje przykłady dziedzin biologii - wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej - wymienia źródła wiedzy biologicznej - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową - z pomocą nauczyciela podaje nazwy części mikroskopu optycznego - obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela	Uczeń: - wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii - porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródło wiedzy biologicznej - korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową - podaje nazwy wskazanych przez nauczyciela części mikroskopu optycznego - z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe - oblicza powiększenie mikroskopu optycznego	Uczeń: - wykazuje cechy wspólne organizmów - opisuje czynności życiowe organizmów - na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową - rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą - opisuje źródła wiedzy biologicznej - wymienia cechy dobrego badacza - samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego - samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe	Uczeń: - charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów - wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego - charakteryzuje wybrane dziedziny biologii - wykazuje zalety metody naukowej - samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową - posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów - charakteryzuje cechy dobrego badacza - wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem optycznym	Uczeń: - planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową - sprawnie posługuje się mikroskopem optycznym - samodzielnie wykonuje preparaty - rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem

Poziom wymagań

Dział II: Budowa i czynności życiowe organizmów

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz
Uczeń: - wymienia trzy najważniejsze pierwiastki budujące organizm - wymienia wodę i sole mineralne jako elementy wchodzące w skład organizmu - wskazuje białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu - wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia - podaje przykłady organizmów jedno- i wielokomórkowych - wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej - wyjaśnia, czym jest samożywność, - podaje przykłady organizmów samożywnych - wyjaśnia, czym jest cudzożywność - wymienia rodzaje cudzożywności - podaje przykłady organizmów cudzożywnych - określa, czym jest oddychanie, - wymienia sposoby oddychania	Uczeń: - wymienia sześć najważniejszych pierwiastków budujących organizm - wymienia produkty spożywcze, w których występują białka, cukry i tłuszcze - wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu - podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej - wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i grzybowej - wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się - wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy - krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt - wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm - wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację - wskazuje organizmy	Uczeń: - wymienia wszystkie najważniejsze pierwiastki budujące organizm oraz Mg i Ca - wyjaśnia, że woda i sole mineralne są związkami chemicznymi występującymi w organizmie - wymienia białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu i omawia rolę dwóch z nich - opisuje kształty komórek zwierzęcych - opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji - wyjaśnia, czym są komórki jądrowe i bezjądrowe oraz podaje ich przykłady - wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki - z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem - wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzania fotosyntezy	Uczeń: - wyjaśnia rolę wody i soli mineralnych w organizmie - wymienia białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu i omawia ich rolę - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje - rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy - wyjaśnia, na czym polega fotosynteza - omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, CO₂ i światła - schematycznie zapisuje i omawia przebieg fotosyntezy - charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów - schematycznie zapisuje przebieg oddychania - określa warunki przebiegu oddychania	Uczeń: - wymienia czynniki niezbędne do fermentacji, opisuje jej przebieg i znaczenie w życiu człowieka- podaje przykłady - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranych czynników na intensywność fotosyntezy - samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże - sprawnie posługuje się mikroskopem - omawia organella i ich cechy na wykonanym modelu komórki

- wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację	uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji - wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie	- wskazuje substraty i produkty fotosyntezy - podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych - wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego - wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce	- charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt - z dowolnego materiału tworzy model komórki, zachowując cechy organelli	

Poziom wymagań

Dział III: Wirusy, bakterie, protisty i grzyby.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz
Uczeń: - wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej - wymienia nazwy królestw organizmów - krótko wyjaśnia, dlaczego wirusy nie są organizmami - wymienia miejsca występowania wirusów i bakterii - wymienia formy morfologiczne bakterii - wskazuje miejsca występowania protistów - wymienia środowiska życia grzybów i porostów - podaje przykłady grzybów i porostów	Uczeń: - wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka - podaje definicję gatunku - wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa - wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów - podaje przykłady wirusów i bakterii - wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizm do grzybów - omawia wskazaną czynność życiową grzybów	Uczeń: - charakteryzuje wskazane królestwo organizmów żywych - na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa - omawia wybrane czynności życiowe bakterii - wykazuje chorobotwórcze znaczenie protistów - opisuje czynności życiowe protistów- oddychanie, odżywianie, rozmnażanie - analizuje różnorodność budowy grzybów - wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się	Uczeń: - wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkom - przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa - wskazuje drogi wnikania wirusów i bakterii do organizmu - ocenia znaczenie wirusów i bakterii w przyrodzie i dla człowieka - wymienia choroby wywołane przez protisty - określa znaczenie poszczególnych	Uczeń: - omawia na podstawie opisu doświadczenie z samodzielnym otrzymaniem jogurtu - zakłada hodowlę protistów oraz dokonuje obserwacji mikroskopowej protistów - proponuje sposób badania czystości powietrza na podstawie informacji o wrażliwości porostów na zanieczyszczenia - wyjaśnia, dlaczego porosty określa się mianem organizmów pionierskich

- na podstawie okazu naturalnego lub ilustracji opisuje budowę grzybów - rozpoznaje porosty wśród innych organizmów	- podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka	- grzybów - wykazuje, że porosty są zbudowane ze strzępek grzybów i komórek glonu - omawia wpływ bakterii na organizm człowieka	- komponentów w budowie plechy porostu - opisuje czynności życiowe grzybów	

Poziom wymagań

Dział IV: Tkanki i organy roślinne

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz
Uczeń: - wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek roślinnych - wymienia podstawowe funkcje korzenia - wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej pędu - wymienia funkcje łodygi - wymienia funkcje liści - rozpoznaje elementy budowy liścia - rozpoznaje liście pojedyncze i liście złożone	Uczeń: - określa najważniejsze funkcje wskazanych tkanek roślinnych - opisuje rozmieszczenie wskazanych tkanek w organizmie roślinnym - rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek roślinnych - rozpoznaje na ilustracjach modyfikacje korzeni - omawia budowę zewnętrzną korzenia i jego podział na poszczególne strefy - wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą - wskazuje części łodygi roślin zielnych - na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje związek budowy liścia z pełnionymi przez niego funkcjami	Uczeń: - z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje tkanek roślinnych obserwowanych pod mikroskopem - wykazuje związek modyfikacji korzenia z adaptacją do środowiska zajmowanego przez roślinę - opisuje przyrost korzenia na długość - omawia funkcje poszczególnych elementów pędu - na okazy roślinnym lub ilustracji wskazuje i omawia części łodygi - na podstawie materiału zielnikowego lub ilustracji rozpoznaje różne modyfikacje liści - rozróżnia typy ulistnienia łodygi	Uczeń: - rozpoznaje rodzaje tkanek roślinnych obserwowanych pod mikroskopem - przyporządkowuje tkanki do organów i wskazuje na hierarchiczną budowę organizmu roślinnego - wykorzystuje wiedzę o tkankach do wyjaśnienia sposobu pobierania wody przez roślinę - na podstawie ilustracji lub materiału roślinnego klasyfikuje przekształcone korzenie - na podstawie okazu roślinnego żywego, zielnikowego lub ilustracji wskazuje modyfikacje łodygi ze względu na środowisko, w którym żyje roślina - analizuje modyfikacje liści ze względu na środowisko	Uczeń: - projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzeni w górę rośliny - rozpoznaje dziesięć podanych wcześniej przez nauczyciela gatunków drzew liściastych na podstawie liści

Poziom wymagań

Dział V: Różnorodność roślin

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz
Uczeń: - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania mchów - wymienia miejsca występowania paprotników - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprotniki wśród innych roślin - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny nagonasienne wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin - na ilustracji lub żywym okazy rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje	Uczeń: - podaje nazwy elementów budowy mchów - podaje nazwy organów paproci - wyjaśnia rolę poszczególnych organów paprotników - rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin 3 gatunki rodzimych paprotników - wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion - omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny - na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazy roślinnego wykazuje różnorodność form roślin okrytonasiennych - podaje nazwy elementów budowy kwiatu odróżnia kwiat od kwiatostanu - na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców - wymienia rodzaje owoców - wymienia etapy	Uczeń: - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje - omawia znaczenie mchów w przyrodzie i dla człowieka - wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia - omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu - rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych - wymienia sposoby zapylania kwiatów - korzysta z prostego klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy	Uczeń: - wyjaśnia funkcje poszczególnych elementów nasienia - omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka - określa rolę owocni w klasyfikacji owoców - omawia cykl rozwojowy roślin okrytonasiennych - wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu - na podstawie ilustracji lub okazy naturalnego omawia budowę nasion - sprawnie korzysta z prostego klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy	Uczeń: - rozpoznaje na ilustracji dziesięć gatunków drzew liściastych występujących w Polsce - planuje, przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranego czynnika środowiska (temperatura, dostęp tlenu, światła lub wody) na proces kiełkowania nasion - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność mchów do wchłaniania wody

- wymienia rodzaje owoców - przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców - wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie - z pomocą nauczyciela korzysta z klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy	kiełkowania nasion - rozpoznaje fragmenty pędów służące do rozmnażania wegetatywnego - podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowieka			

Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.